

Класифікація педагогічних умов ефективного формування професійної готовності майбутніх авіадиспетчерів до ведення радіообміну у нестандартних ситуаціях

О.М. Васиюкович

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Corresponding author: E-mail: O.Vasiukovych@gmail.com

Анотація. У статті розглянуто класифікацію педагогічних умов ефективного формування професійної готовності майбутніх авіадиспетчерів до ведення радіообміну у нестандартних ситуаціях. Першою педагогічною умовою визначено мотивування студентів до набуття знань та умінь щодо ведення радіообміну у нестандартних ситуаціях, що включає застосування ігрових та інтерактивних технологій; інформаційно-комунікаційних технологій; технологій проблемного та кооперативного навчання та інших. Другою умовою визначено поєднання змісту фахових та іншомовних дисциплін у процесі професійної підготовки майбутніх авіадиспетчерів. Як встановлено, міждисциплінарна інтеграція сприяє формуванню у майбутніх авіадиспетчерів інтегрованих професійних знань, вмінь та навичок ведення англійського радіообміну у нестандартних ситуаціях. Врахування цілей та стандартів ІКАО щодо мовної підготовки фахівців авіадиспетчерського складу є третьою педагогічною умовою. Мовна підготовка майбутніх авіадиспетчерів визначається необхідністю дотримання стандартів та рекомендованих практик Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО) та передбачає організацію навчання за комунікативно-орієнтованою технологією, яка пов'язана з робочими ситуаціями і професійним спілкуванням майбутніх авіадиспетчерів та пілотів. У процесі формування професійної готовності майбутніх авіадиспетчерів до ведення радіообміну у нестандартних ситуаціях передбачається «занурення» студентів у симульовану професійну авіадиспетчерську діяльність, що і становить четверту педагогічну умову. Використання симульованих технологій навчання дають можливість викладачеві створювати комунікативні ситуації, які є близькими до умов реального спілкування.

Ключові слова: педагогічні умови, професійна готовність майбутніх авіадиспетчерів до ведення радіообміну у нестандартних ситуаціях, майбутні авіадиспетчери, професійно орієнтовані технології навчання.

Вступ. У сучасних умовах гострою залишається проблема пошуку оптимальних шляхів формування професійної готовності майбутніх авіадиспетчерів до ведення англійського радіообміну у нестандартних ситуаціях, адже їх робота є складною і відповідальною. Вона вимагає відповідної освіти, професійної майстерності, пов'язана з високим рівнем володіння англійською мовою та набуттям студентами мовленнєвих навичок і вмінь спілкування англійською мовою в різноманітних ситуаціях професійної діяльності. Ефективність формування професійної готовності майбутніх авіадиспетчерів до ведення радіообміну у нестандартних ситуаціях зумовлюється реалізацією спеціальних педагогічних умов.

Короткий огляд публікацій з теми. Насамперед розглянемо докладніше існуючі визначення та інтерпретацію поняття «педагогічні умови» в наукових джерелах. У тлумачному словнику української мови зазначено, що умова – це необхідна обставина, яка робить можливим здійснення, створення, утворення чогось або сприяє чомусь [Тлумачний словник української мови, 2013–2018].

Зокрема, на думку І. Михайлюка [7], педагогічні умови – це сукупність внутрішніх і зовнішніх параметрів, які забезпечують високу результативність процесу формування усіх компонентів готовності, а саме підвищення мотивації до професійної діяльності та формування професійних ціннісних орієнтацій.

Л. Конопляник [5] виділяє таку педагогічну умову, як мотивація навчальної діяльності, що є цільовим впливом на формування пізнавальних інтересів у процесі професійної підготовки.

О. Коваленко [3] акцентує увагу на ролі педагогічних умов у формуванні навичок професійного спілкування та впровадження таких креативних технологій, що забезпечують єдність мотиваційного, змістовного, процесуального та когнітивно-операційного компонентів освітнього процесу в закладах вищої освіти авіаційного профілю.

Таким чином, можна узагальнити особливості, які характеризують поняття «педагогічні умови» у наведених визначеннях, – це обставини, форми, методи, умови, реальні ситуації.

Необхідно зазначити, що багато науковців вирішували проблему виокремлення педагогічних умов, спрямованих на підвищення ефективності формування професійної готовності, зокрема готовності до використання англійської мови у професійній діяльності. Розглянемо їх детальніше та сформулюємо основні педагогічні умови відповідно до мети нашого дослідження.

Мета статті полягає у визначенні та науковому обґрунтуванні поетапності застосування відповідних педагогічних умов у процесі фахової підготовки, які впливають на ефективність

процесу формування професійної готовності майбутніх авіадиспетчерів до ведення радіообміну в нестандартних ситуаціях.

Матеріали і методи. У процесі дослідницького пошуку застосовано методи теоретичного аналізу наукових праць, спостереження, порівняння, використано навчально-методичні матеріали.

Результати та їх обговорення. Узагальнюючи визначення педагогічних умов у наукових дослідженнях, звертаємо особливу увагу на педагогічну умову «мотивація навчання», відповідно до якої має забезпечуватися формування та збереження мотивів до опанування професійною компетентністю щодо ведення радіообміну в нестандартних ситуаціях.

Важливими для нашого дослідження є праці О. Ковтун [4], С. Тимченко [10], які висвітлюють таку педагогічну умову професійної підготовки авіафахівців, як інтеграція предметів різних дисциплінарних циклів.

Підсумовуючи основні положення щодо інтерпретації педагогічних умов, представлених у наукових дослідженнях, визначаємо таку педагогічну умову, як «інтеграція фахової підготовки», відповідно до якої повинен бути забезпечений інтердисциплінарний формат професійної підготовки до радіообміну.

Для визначення наступної педагогічної умови розглядаємо вимоги до кваліфікації авіадиспетчера. Згідно з вимогами майбутні авіадиспетчери повинні демонструвати високий рівень професійної компетентності під час ведення радіообміну у нестандартних ситуаціях.

О. Ковтун [4], І. Матвєєва [6], І. Файнман [11] та ін. дають визначення педагогічних умов, спрямованих на формування професійної компетентності. Зокрема І. Матвєєва вважає за необхідне виокремити такі педагогічні умови:

- цільовий процес навчання на основі компетентнісного підходу з урахуванням стандартних вимог ІКАО;
- застосування професійно орієнтованих технологій в іншомовній підготовці [6, с.5].

І. Файнман виокремлює такі педагогічні умови:

- забезпечення комунікації між суб'єктами освітнього процесу на основі діалогічної взаємодії;
- професіоналізація освітнього процесу на основі фрагментів авіадиспетчерської діяльності [11].

О. Ковтун наголошує на ефективності занурення студентів в активну, професійно спрямовану навчально-мовленнєву діяльність [4, с.59–60].

Серед зазначених педагогічних умов звертаємо увагу на такі, як: «урахування стандартних вимог ІКАО» та «професіоналізація навчання». На основі наукового аналізу визначаємо важливість *міжнародного стандарту* в формуванні професійної готовності до ведення радіообміну та *моделювання реальної професійної діяльності* під час ведення радіообміну у нестандартних ситуаціях.

На основі викладеного вище вважаємо, що ефективність формування професійної готовності майбутніх авіадиспетчерів до ведення радіообміну у нестандартних ситуаціях забезпечать такі педагогічні умови:

- *мотивування студентів до набуття знань та умінь щодо ведення радіообміну у нестандартних ситуаціях;*
- *поєднання змісту фахових та іншомовних дисциплін у процесі професійної підготовки майбутніх авіадиспетчерів;*
- *урахування цілей та стандартів ІКАО щодо мовної підготовки фахівців авіадиспетчерського складу.*
- *«занурення» студентів у симульовану професійну авіадиспетчерську діяльність.*

Розкриємо детальніше змістове наповнення кожної з педагогічних умов формування професійної готовності майбутніх авіадиспетчерів до ведення радіообміну в нестандартних ситуаціях.

Визначимо сутність першої педагогічної умови – *мотивування студентів до набуття знань та умінь щодо ведення радіообміну у нестандартних ситуаціях*. Аналіз наукової літератури дає підстави стверджувати, що ефективність формування професійної готовності фахівця будь-якого напрямку суттєво залежить від його мотиваційної сфери та ступеня сформованості його ціннісних орієнтацій.

Педагогічна умова мотивування студентів до набуття знань та умінь щодо ведення радіообміну у нестандартних ситуаціях здійснюється через професійно орієнтовані технології навчання. Вважаємо за доцільне детальніше розглянути професійно орієнтовані технології навчання та обрати такі технології, які сприятимуть успішному веденню радіообміну майбутніми авіадиспетчерами.

Професійно орієнтовані технології навчання дають змогу організувати освітній процес з урахуванням мотивації студента до його майбутньої професійної діяльності, інтересів, схильностей та здібностей.

Ряд науковців визначили сутність, педагогічний потенціал професійно орієнтованих технологій навчання Т. Дмитренко [2]; О. Ковтун [4]; О. Москаленко [8]; Л. Петько [9]; С. Тимченко, Л. Зеленська [10].

На нашу думку, для забезпечення підвищення мотивації майбутніх авіадиспетчерів до професійної діяльності освітній процес доцільно організовувати, застосовуючи професійно орієнтовані технології навчання до ведення радіообміну, а саме:

- ігрові технології;
- технології навчання у співпраці або кооперативне навчання (КН);
- технології проблемного навчання;
- інтерактивні технології;
- інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ).

Розглянемо другу педагогічну умову – *поєднання змісту фахових та іншомовних дисциплін під час професійної підготовки майбутніх авіадиспетчерів*. Наукове обґрунтування та впорядкованість змісту фахових та іншомовних дисциплін для формування професійної готовності майбутніх авіадиспетчерів до ведення радіообміну у нестандартних ситуаціях дасть змогу підвищити рівень професійної готовності. Під час підготовки майбутніх авіадиспетчерів фахові дисципліни («Тренажерна підготовка», «Метеорологія», «Іноземна мова», «Автоматизовані системи управління повітряним рухом», «Управління повітряним рухом», «Людський чинник в аеронавігації») та іншомовна дисципліна «Професійна англійська мова» поєднані спільними інтегрованими зв'язками, адже жодна з них не зможе окремо сформувати професійну готовність майбутнього авіадиспетчера до ведення радіообміну англійською мовою.

Професійно орієнтоване навчання – це професійна спрямованість не лише змісту навчального матеріалу, а й діяльності, яка складається з прийомів та операцій, що формують професійні навички. Вона, по-перше, потребує інтеграції дисципліни «Професійна англійська мова» з профілюючими предметами; по-друге, ставить перед викладачем професійної англійської мови завдання навчити майбутнього авіадиспетчера на основі міжпредметних зв'язків використовувати професійну англійську мову як засіб систематичного збагачення своїх професійних знань, а також як засіб, що допомагає формувати професійні вміння та навички; по-третє, передбачає використання форм і методів навчання, які допоможуть сформувати необхідні професійні вміння та навички майбутнього авіадиспетчера.

Для аналізу сутності третьої педагогічної умови (*врахування цілей та стандартів ІКАО щодо мовної підготовки фахівців авіадиспетчерського складу*) звернемося до міжнародних документів. Міжнародна організація цивільної авіації обґрунтувала нові вимоги, які є головним фактором формування вмінь професійного спілкування сучасного авіаційного фахівця, які передбачають високий рівень мовної кваліфікації та розвиток професійних умінь та навичок.

Під час професійної підготовки авіадиспетчерського складу актуалізується проблема підготовленості до ведення радіообміну англійською мовою в нестандартних ситуаціях.

В ІКАО існують вимоги до використання звичайної мови. Ясність, точність та правильність – цілі професійного спілкування. Зазначеним цілям підпорядковані й складові професійного спілкування. Якісними характеристиками професійного спілкування, спрямованими на краще взаєморозуміння, є специфічність, точність та пряме значення (ІКАО 9835, 2004).

Урахування цілей та стандартів ІКАО щодо мовної підготовки фахівців авіадиспетчерського складу визначає готовність майбутніх авіадиспетчерів до успішного професійно-мовленнєвого функціонування, що характеризується сформованістю знань, умінь ведення радіообміну в стандартних і нестандартних ситуаціях.

З березня 2008 р. введена нова вимога ІКАО щодо мовної підготовки авіаперсоналу, до якої приєдналась і Україна. Відтоді авіаперсонал зобов'язаний мати відмітку в індивідуальних ліцензіях про рівень володіння авіаційною англійською мовою, що відповідає вимогам ІКАО, а саме – не нижче четвертого (робочого) рівня за шкалою ІКАО оцінки мовної компетенції.

О. Петрашук наголошує на тому, що володіння англійською мовою фахівцями авіаційної галузі – це складна взаємодія знань, вмінь, навичок та компетенції, що потребує значно більшого, ніж запам'ятовування, відповідного вокабуляру напам'ять. Володіння англійською мовою має відповідати потребам авіаційної професійної галузі. Науковець виділяє два види потреб:

- об'єктивні потреби – цільове використання мови в реальних ситуаціях спілкування;

– суб'єктивні потреби – ступінь впевненості особистості, ставлення та стиль до навчання, переживань та очікувань [14, с.162].

Таким чином, врахування цілей та стандартів ІКАО щодо мовної підготовки фахівців авіадиспетчерського складу визначає готовність майбутніх авіадиспетчерів до ведення успішного професійно-мовленнєвого функціонування, що характеризується сформованістю знань, умінь ведення англомовного радіообміну у стандартних і нестандартних ситуаціях.

Четверта педагогічна умова (*«занурення» студентів у симульовану професійну авіадиспетчерську діяльність*) є однією з ключових умов підготовки майбутніх авіадиспетчерів до професійної діяльності. Для обґрунтування цієї педагогічної умови необхідно звернутися до інтерпретації поняття «симуляція». Губарева, Дорохова під симуляцією розуміють людину, пристрій або набір умов, які дозволяють автентично відтворити актуальну проблему. Студент повинен відреагувати на ситуацію, що виникла, у такий спосіб, як він зробив би це в реальному житті [1, с.41].

Водночас Д. Габа (D. Gaba) конкретизував це визначення у такий спосіб: симуляція – це техніка (а не технологія), яка дозволяє в інтерактивній манері замінити або збагатити практичний досвід студента за допомогою штучно створеної ситуації, що відображає і відтворює проблеми, які мають місце в реальному світі [13, с.5].

Таким чином, відповідно до конкретної професійної діяльності під симуляцією розуміють імітацію, реалізацію моделі ймовірної реальної ситуації дійсності.

С. Губарева, А. Дорохова зазначають, що одним із варіантів реалізації рольової мовної гри є симуляційне навчання. Автори звертають увагу на те, що рольова гра як один із видів інтерактивного навчання дозволяє удосконалювати комунікативні навички мовця. Важливо, що студент не просто отримує готову інформацію або модель мовної поведінки від викладача, а у процесі активізації роботи на практичному занятті самостійно досягає актуального позитивного результату, вибудовує власну систему, готується до реальних комунікативних ситуацій професійної спрямованості [1, с.41].

Отже, застосування симуляційної рольової гри дає студентам-авіадиспетчерам змогу, залишаючись у позиції того, хто навчається, практично відтворювати форми реальної професійної авіадиспетчерської діяльності.

Отже, занурення студентів у симульовану професійну авіадиспетчерську діяльність є однією з основних умов формування професійної готовності майбутніх авіадиспетчерів, що дає змогу краще пізнати власні сильні якості, подолати невпевненість, реалізувати себе в професійній діяльності, що пов'язана з нестандартними ситуаціями під час ведення англомовного радіообміну.

Пропонуємо здійснювати реалізацію запропонованих педагогічних умов у такий спосіб:

– *мотивування студентів до набуття знань та умінь щодо ведення радіообміну у нестандартних ситуаціях* – особливо важливо розвивати позитивну мотивацію до вивчення англійської мови у студентів I-го курсу, а також формувати здатність і готовність до англомовного навчання на наступних курсах. Заняття необхідно спрямовувати на тренування авіаційних тем, що знадобляться у професійному середовищі та фокусувати на розвитку комунікативних навичок та сприйнятті звичайної англійської мови в авіаційному контексті на слух [15].

– *поєднання змісту фахових та іншомовних дисциплін під час професійної підготовки майбутніх авіадиспетчерів* – цю педагогічну умову будемо реалізовувати за допомогою навчально-методичних праць та матеріалів, які забезпечить формування у майбутніх авіадиспетчерів інтегрованих професійних знань, навичок, вмінь ведення англомовного радіообміну в нестандартних ситуаціях [16]. Важливим аспектом є дотримання міжпредметних зв'язків із професійно орієнтованими дисциплінами, зокрема «Тренажерна підготовка», адже під час відпрацювання комплексу авіадиспетчерських дій на тренажері в нестандартних ситуаціях необхідно організувати передтренажерний етап підготовки під час вивчення дисципліни «Професійна англійська мова». Саме в тренажерній підготовці відбувається закріплення вмінь і навичок ведення радіообміну в максимально наближених до реальної професійної діяльності умовах (діяльність щодо управління повітряним рухом й ведення радіообміну англійською мовою) та перевіряється їх надійність у стандартних та нестандартних ситуаціях;

– *врахування цілей та стандартів ІКАО щодо мовної підготовки фахівців авіадиспетчерського складу* – необхідно здійснювати за допомогою впровадження в освітній процес комунікативно-орієнтованої технології навчання майбутніх авіадиспетчерів до ведення радіообміну у нестандартних ситуаціях. Зміст комунікативно-орієнтованої технології є професійно орієнтованим, пов'язаним із робочими ситуаціями і професійним спілкуванням майбутніх авіадиспетчерів та пілотів. Перелік тем, які пропонуються для вивчення, повністю відповідає лексичним доменам, що вказані в Документі ІКАО № 9835;

– «занурення» студентів у симульовану професійну авіадиспетчерську діяльність – реалізується через симуляційні технології: аудіозаписи автентичного характеру з індивідуальними особливостями вимови як основи для розуміння та сприйняття інформації. Сучасними і продуктивними є такі форми навчання, як: відеозаписи та симульовані рольові ігри «Нестандартні ситуації в польоті» – система ситуативних вправ для розвитку умінь і навичок усного діалогічного спілкування, що є важливою умовою повноцінного опанування мови. Майбутнім авіадиспетчерам пропонується взяти участь у симульованих рольових іграх, які відображають нестандартні ситуації в польоті за відповідними темами. Такі форми навчання дають викладачеві можливість створювати комунікативні ситуації, близькі до умов реального спілкування.

Висновки. Таким чином, визначені педагогічні умови, на нашу думку, забезпечать ефективність формування професійної готовності майбутніх авіадиспетчерів до ведення радіообміну у нестандартних ситуаціях.

ЛІТЕРАТУРА

1. Губарева, С., Дорохова, А. (2016). Роль симуляційних методів навчання в становленні гармонійної комунікативної особистості студента-медика. *Симуляційне навчання в системі підготовки медичних кадрів: матеріали І навч.-метод. конф., присвяченої 212-й річниці від дня заснування ХНМУ*, Харків, 30 листопада (с. 41–44). Харків: ХНМУ.
2. Дмитренко, Т. (2003). Новые образовательные технологии в высшей педагогической школе. *Высшее образование сегодня*, 8, 26–31.
3. Коваленко, О. (2006). Педагогічні умови формування навичок професійного спілкування майбутніх диспетчерів та пілотів профільного ВНЗ засобами іноземної мови. *Вища освіта України: теоретичний та науково-методичний часопис*, 2, 163–168.
4. Ковтун, О. (2017). Активні методи професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх фахівців у системі інженерно-технічної освіти. *Вища школа: удосконалення якості підготовки фахівців: матеріали І міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції, Київ, 26–27 квітня* (с. 98–101). Київ: НАУ.
5. Конопляник, Л. (2012). Психолого-педагогічні умови формування пізнавальної діяльності майбутніх інженерів авіаційної галузі на прикладі іноземної мови. *Вища освіта України*, 1, 313–320.
6. Матвеева, И. (2012). *Формирование профессионально-коммуникативной компетентности в иноязычной подготовке будущего военного летчика* (Дис. канд. пед. наук) : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования». Поволж. гос. соц.-гуманитар. акад. Самара.
7. Михайлюк, І. (2010). Педагогічні умови та модель формування готовності до педагогічної діяльності магістрів технічного спрямування. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України*, 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2010_3_9.
8. Москаленко, О. (2016). Педагогічні умови навчання професійної англомовної комунікації майбутніх авіаційних фахівців. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 8 (62), 178–187.
9. Петько, Л. (2015). Професійно орієнтовані технології навчання як засіб формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент*, 18, 175–184.
10. Тимченко, С., Зеленська, Л. (2017). Активне навчання у формуванні професійного спілкування майбутніх авіафахівців у процесі вивчення професійної англійської мови. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, 1 (87), 158–162.
11. Файнман, І. (2013). *Формування готовності майбутніх авіадиспетчерів до професійної самореалізації у процесі підготовки до ведення радіообміну* (Автореф. канд. пед. наук). Кіровоградський держ. пед. ун-т ім. Кіровоград.
12. Doc 9835– AN/453. (2004). *Manual on the Implementation of ICAO Language Proficiency Requirements*. ICAO. Montréal: University Street.
13. Gaba, D. (2004). The future vision of simulation in health care. *Quality and Safety in Health Care*, 13, 2-10. doi:10.1136/qshc.2004.009878
14. Petrashchuk, O. (2014). Integrated approach to language training of air traffic controllers. *Proceedings of the National Aviation University*, 58(1), 84-89. <https://doi.org/10.18372/2306-1472.58.6699>
15. Vasiukovych, O (2017). *Guide to practical classes "Foreign language (English)"*. Kyiv:NAU.
16. Vasiukovych, O (2017). *Guide to practical classes "Plain English in aviation context (non-routine situations in flight)"*. Kyiv:NAU.

REFERENCES

1. Dmytrenko, T. (2003). Novyye obrazovatelnyie tehnologii v vyishey pedagogicheskoy shkole.[New educational technologies in the higher pedagogical school]. *Vyishee obrazovanie segodnya*, 8, 26–31.
2. Doc 9835– AN/453. (2004). *Manual on the Implementation of ICAO Language Proficiency Requirements*. ICAO. Montréal: University Street.
3. Faynman, I. (2013). Formuvannya hotovnosti maybutnikh aviadyspetcheriv do profesinyoi samorealizatsiyi u protsesi pidhotovky do vedennya radioobminu [The formation of readiness in future air traffic controllers for the professional self-realization in the process of preparation to conduct radio exchange]. (Avtoref. kand. ped. nauk). Kirovohrads'kyi derzh. ped. un-t im. Kirovohrad.
4. Gaba, D. (2004). The future vision of simulation in health care. *Quality and Safety in Health Care*, 13, 2-10. doi:10.1136/qshc.2004.009878
5. Hubaryeva, S., Dorokhova, A. (2016). Rol simulyatsiynykh metodiv navchannya v stanovlenni harmoniynoyi komunikativnoyi osobystosti studenta-medyka.[The role of simulation in developing communication skills in a medical student]. *Symulyatsiine navchannya v systemi pidhotovky medychnykh*

- kadriiv: materialy L navch.-metod. konf., prysvyachenoyi 212-y richnytsi vid dnya zasnuvannya KHNMU, Kharkiv, 30 lystopada (s. 41–44). Kharkiv: KHNMU.
6. Konoplyanyk, L. (2012). Psykholoho-pedahohichni umovy formuvannya piznaval'noyi diyal'nosti maybutnikh inzheneriv aviatsiynoyi haluzi na prykladi inozemnoyi movy. [Psychological and pedagogical conditions for the formation of future architects cognitive activity (on an example of a foreign language)] / LM Konoplyanik]. *Vyshcha osvita Ukrainy*, 1, 313–320.
  7. Kovalenko, O.(2006). Pedahohichni umovy formuvannya navychok profesiynoho spilkuvannya maybutnikh dyspetcheriv ta pilotiv profil'noho VNZ zasobamy inozemnoyi movy.[Pedagogical conditions for the formation of professional communication skills of future air traffic controllers and pilots in specialized higher educational institutions by means of a foreign language]. *Vyshcha osvita Ukrainy: teoretychnyy ta naukovometodychnyy chasopys*, 2,163–168.
  8. Matveyeva, I. (2012). Formirovaniye professional'no-kommunikativnoy kompetentnosti v inoyazychnoy podgotovke budushchego voyennogo letchika. [The formation of professional and communicative competence in the foreign language training of the future military pilot]. (Dis. kand. ped. nauk) : spets. 13.00.08 «Teoriya i metodika professional'nogo obrazovaniya». Povolzh. gos. sots.-gumanitar. akad. Samara.
  9. Moskalenko, O. (2016) Pedahohichni umovy navchannya profesiynoyi anhlomovnoyi komunikatsiyi maybutnikh aviatsiynykh fakhivtsiv. [Pedagogical Conditions of Professional English Communication of the Future Aviation Specialists].*Pedahohichni nauky: teoriya, istoriya, innovatsiyni tekhnolohiyi*, 8 (62), 178–187.
  10. Mykhaylyuk, I. (2010). Pedahohichni umovy ta model' formuvannya hotovnosti do pedahohichnoyi diyal'nosti mahistriv tekhnichnoho spryamuvannya.[Pedagogical conditions and a model for forming the readiness of the masters in technical direction to conduct pedagogical activity]. *Visnyk Natsional'noyi akademiyi Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrainy*, 3. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2010_3_9.
  11. Pet'ko, L. (2015) Profesiyno oriyentovani tekhnolohiyi navchannya yak zasib formuvannya profesiyno oriyentovanoho inshomovnoho navchal noho seredovyscha v umovakh universytetu. [Professionally oriented learning technologies as a method of forming a professionally oriented foreign language learning environment in higher education institutions]. *Mizhnarodnyy naukovyy forum: sotsiolohiya, psykholohiya, pedahohika, menedzhment*, 18, 175–184.
  12. Petrashchuk, O. (2014). Integrated approach to language training of air traffic controllers. *Proceedings of the National Aviation University*, 58(1), 84-89. <https://doi.org/10.18372/2306-1472.58.6699>
  13. Vasiukovych, O (2017). *Guide to practical classes "Foreign language (English)". Kyiv:NAU.*
  14. Vasiukovych, O (2017). *Guide to practical classes "Plain English in aviation context (non-routine situations in flight)". Kyiv:NAU.*
  15. Kovtun, O. (2017). Aktyvni metody profesiino-movlennievoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv u systemi inzhenerno-tekhnichnoi osvity. [Active methods of the vocational training of future specialists in the system of engineering and technical education]. *Vyshcha shkola: udoskonalennia yakosti pidhotovky fakhivtsiv: materialy I mizhnar. nauk.-prakt. internet-konferentsii*, Kyiv, 26–27 april (p. 98–101). Kyiv: NAU.
  16. Tymchenko, S., Zelens'ka, L. (2017). Aktyvne navchannya u formuvanni profesiynoho spilkuvannya maybutnikh aviafakhivtsiv u protsesi vyvchennya profesiynoyi anhliys'koyi movy. [The active training in formation of the professional communication of future aviation specialists in the process of studying professional English language].*Visnyk Zhytomyr's'koho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka*, 1 (87), 158–162.

Vasiukovych Oksana Mykolaivna

The pedagogical conditions classification for the effective formation of the future air traffic controllers' professional readiness to conduct radio exchange in non-routine situations

Abstract. The article deals with the specific pedagogical conditions for the effective formation of the future air traffic controllers' professional readiness to conduct radio exchange in non-routine situations. The first educational condition is motivation of students to acquire knowledge and skills in radio exchange in non-standard situations through learning technology to conduct radio exchange, including gaming and interactive technologies; information and communication technologies; technologies of problem-based and cooperative learning, and others. The second condition is combination of the content of professional and foreign language disciplines in the professional training course for future air traffic controllers. As it has been established, cross-disciplinary integration facilitates formation of integrated professional knowledge, skills and abilities in future air traffic controllers to conduct radio exchange in English in non-routine situations. The third educational condition is taking into account the ICAO objectives and standards for the language training of air traffic control personnel. The language training of future air traffic controllers is obligatory to comply with the standards and recommended practices of the International Civil Aviation Organization (ICAO) and foresees training to be organized by communication-oriented technology directly related to working situations and professional communication of future air traffic controllers and pilots. The process of the formations of professional readiness in future air traffic controllers to conduct radio exchange in non-routine situations expects students to be immersed in simulated professional air traffic control activity, and that is the fourth educational condition. The use of simulated learning technologies enables the teacher to create communicative situations closely reproducing real communication.

Keywords : educational conditions; professional readiness of future air traffic controllers to conduct radio exchange in non-routine situations; future air traffic controllers; professionally oriented technologies.